

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичного виховання і педагогіки спорту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 31 ” _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Менеджмент і маркетинг діяльності фітнес-клубу

Для студентів

спеціальності: 017 - Фізична культура і спорт
освітнього рівня: першого (бакалаврського)
на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

Київ - 2019

Розробники:

Омельченко Тетяна Григорівна, викладач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Омельченко Тетяна Григорівна, викладач кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання і спорту

Протокол від 10.01. 2019 р. № 5

Завідувач кафедри (Л.В.Ясько)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Фізичне виховання»

10.01. 2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (Л.В.Ясько)
(підпис)

Робочу програму перевірено

    .   .2019 р.

Заступник директора/декана (О.С. Комоцька)
(підпис)

Проланговано :

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість модулів	2	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	28	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	-
Форма семестрового контролю	залік	-

1. Опис навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування спеціальних (фахових) компетентностей бакалаврів. Надати студентам теоретичні знання та сформувати у них практичні навички для майбутньої професійної діяльності щодо управління та діяльності фітнес клубу; ознайомити з особливостями функціонування фітнес клубів в Україні та за кордоном; забезпечити можливість використання одержаних знань для підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування вітчизняних підприємств сфери фізичної культури та спорту.

Завдання дисципліни:

Вивчення дисципліни спрямовано на досягнення компетенцій:

1. **Управлінська** – здатність організовувати діяльність та забезпечувати ефективне управління окремими суб'єктами сфери фізичної культури і

спорту, здійснювати підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури і спорту, ефективно використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

2. **Правова** – здатність дотримуватись при організації занять та безпосередньо на заняттях законодавчих норм та правил, які стосуються як взаємодії між суб'єктами освітнього процесу в загалом, так і безпосередньо, враховуючи специфіку його реалізації у сфері фізичної культури і спорту.

3. Результати навчання за дисципліною.

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти *набувають умінь та навички*:

Випускник здатен здійснювати управління та маркетингову діяльність у сфері фізичного виховання та спорту; планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методики, технології та практики тайм-менеджменту, які сприятимуть ефективній організації часу відповідно до особистісних та професійних потреб.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Сфера фітнес послуг, як об'єкт управління							
Характеристика та особливості послуг як товару	4	4					
Поняття і сутність фітнес послуги	4		2	2			
Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції	4		2	2			
Економічна сутність та особливості послуг як товару	6						6
Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції	10						10
Модульний контроль	2						

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Разом	30	4	4	4			16
Змістовий модуль II. Теоретичні основи менеджменту фітнес послуг							
Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг	2	2					
Сутність менеджменту сервісного підприємства	4		2	2			
Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу	4		2	2			
Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту	2	2					
Види і методи контролю у сфері фітнес послуг	2		2				
Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу. Аналіз оточуючого середовища сервісного підприємства сфери фітнесу	2	2					
Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг	4						4
Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу	4						4
Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту	2						2
Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу	2						2
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	6	4			12
ВСЬОГО за семестр	60	10	10	8			28

5. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль I. Сфера фітнес послуг, як об'єкт управління

Лекція 1-2. Характеристика та особливості послуг як товару.

Основні питання / ключові слова: послуга, сфера послуг, мінливість і невідчутність послуги, структура сфери послуг, функції сфери послуг, виробництво послуг, третинний сектор економіки, стандарти обслуговування, сервісне підприємство, клієнт, обслуговуючий персонал, система надання послуг.

Література :

1. **Хміль Ф.І. Основи менеджменту** : підручник / Ф. І. Хміль. - 2-ге вид., виправ., допов. - Київ : Академвидав, 2007. - 575 с. - (Альма-матер). - ISBN 978-966-8226-46-5.
2. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: Підручник. Вид. 3-є, перероблене і доповн. — К.: «Кондор», 2008. — 664 с.
3. Данилишин Б.М., Куценко В.І. Остафійчук Я.В. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства / Рада по вивченню продуктивних сил України, НАН України. — К.: ЗАТ «Ніч лава», 2005. — 328 с.

Семінар 1. Поняття і сутність фітнес послуги.

Основні питання / ключові слова:

1. Назвіть у чому проявляється сутність сфери послуг в умовах ринкової економіки?
2. Дайте визначення поняттям «послуга», «товар»? Які загальні риси мають фітнес послуги?
3. Як ви розумієте нерозривність виробництва і споживання послуги?
4. Проаналізуйте що означає мінливість фітнес послуги?

Семінар 2. Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції.

Основні питання / ключові слова:

1. Проаналізуйте у чому полягає суть ринку послуг?
2. Охарактеризуйте особливості формування ринку фітнес послуг у нових економічних умовах?
3. Проаналізуйте основні функції ринку послуг.

Практичне 1. Поняття і сутність фітнес послуги.

Основні питання / ключові слова: Розкрийте економічну та організаційну сутність діяльності у сфері фітнес послуг. Охарактеризуйте основні елементи системи сервісного підприємства

Практичне 2. Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції.

Основні питання / ключові слова: Розкрийте особливості формування інфраструктури ринку фітнес послуг. Охарактеризуйте види інфраструктури на ринку послуг та її основні елементи. З'ясуйте суть основних функцій інфраструктури ринку фітнес послуг.

Змістовий модуль II. Теоретичні основи менеджменту фітнес послуг **Лекція 3. Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг.**

Основні питання / ключові слова: сервісний менеджмент, управління, менеджер, об'єкт і суб'єкт управління, школи і наукові підходи до менеджменту, функції менеджменту, процес управління, піраміда менеджменту, фітнес послуги.

Література:

1. Гірняк О.М., Лозоновський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум: Навчальний посібник. — Л.: Новий світ, 2003. — 336с.
2. **Моргулець, О. Б. Менеджмент у сфері послуг** : навчальний посібник / О. Б. Моргулець. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 384 с. : табл. - Бібліогр. в кінці розд. - ISBN 978-611-01-0304-6
3. Пушкар Р.М., Тарнавська Н.П. Менеджмент: теорія і практика — Тернопіль, 2003.

Семінар 3. Сутність менеджменту сервісного підприємства

Основні питання / ключові слова:

1. Розкрийте у чому полягає сутність менеджменту?
2. Назвіть які визначення менеджменту вам відомі?
3. Охарактеризуйте управління як науку. У чому проявляється мистецтво управління?
4. Дайте визначення об'єкту і суб'єкту управління?
5. У чому полягає різниця між стратегічним і оперативним менеджментом?
6. З чим пов'язане виникнення менеджменту практичного і наукового?
7. Охарактеризуйте сутність основних підходів до управління.

Семінар 4. Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу

Основні питання / ключові слова:

1. Розкрийте зміст процесу планування.
2. Дайте визначення стратегічному плануванню?
3. Розкрийте зміст оперативного планування.
4. Розкрийте як взаємопов'язана функція планування з іншими функціями менеджменту?
5. Назвіть основні етапи процесу стратегічного планування.

6. Назвіть основні види стратегій сервісного підприємства.
7. Які чинники впливають на вибір стратегії підприємства фітнес сфери?

Лекція 4. Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту

Основні питання / ключові слова: план, планування, стратегічні, тактичні, оперативні, економічні, соціальні, маркетингові, адміністративні цілі, довгострокове, середньострокове і короткострокове планування у сфері фітнес послуг.

Література:

1. **Осовська, Г. В. Стратегічний менеджмент** : теорія та практика : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. Л. Фішук, І. В. Жалінська. - Київ Кондор, 2012. - 193 с. - ISBN 966-8251-11-3
2. Тарнаєська Н.В. Менеджмент: теорія та практика: Підручник. — Т.: Карт-Бланш, 2003. — 469с.
3. Основи менеджменту: Пер. з англ. / Стефан П. Робінс. — К.: Основи. - 672с.
4. **Кузьмін О.Є. Основи менеджменту**: Підручник для вузів / О.Є. Кузьмін, Г.Мельник. — 2-ге вид. — К.: Академвидав, 2007. — 464 с.

Лекція 5. Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу. Аналіз оточуючого середовища сервісного підприємства сфери фітнесу.

Основні питання / ключові слова: організація, організаційний процес, делегування, повноваження, відповідальність, організаційні відносини, організаційна структура, ієрархічний та адаптивний тип організацій.

Література:

1. **Моргулець, О. Б. Менеджмент у сфері послуг** : навчальний посібник / О. Б. Моргулець. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 384 с. : табл. - Бібліогр. в кінці розд. - ISBN 978-611-01-0304-6
2. Корпоративний менеджмент: Навчальний посібник для вузів / Рудківська О.В., Промін С.А., Молоткова І.О. — К: Ельга: Ніка-Центир, 2002. — 335с.
3. Організація праці менеджера: Навч. посібник / Г.Л. Чайка. — К.: Знання, 2007. — 420 с.

Семинар 5. Види і методи контролю у сфері фітнес послуг

Основні питання / ключові слова:

1. Розкрийте сутність контролю як основної функції менеджменту.
2. Охарактеризуйте основні види контролю на підприємствах сфери фітнес обслуговування.
3. Визначте які особливості має контроль якості у сфері фітнес послуг?
4. Охарактеризуйте ефективний управлінський контроль у сфері фітнес послуг?

Практичне 3. Сутність менеджменту сервісного підприємства

Основні питання / ключові слова:

1. Розкрийте сутність основних функцій менеджменту. Чому вони є головними?
2. Сформулюйте у чому полягає різниця між стратегічним і оперативним менеджментом?
3. Розкрийте сутність з чим пов'язане виникнення менеджменту практичного і наукового?
4. Охарактеризуйте сутність основних підходів до управління.

Практичне 4. Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу

Основні питання / ключові слова:

1. Сформулюйте чого не може забезпечити стратегія підприємства?
2. Назвіть за якими ознаками класифікуються види стратегій?
3. Назвіть основні види стратегій сервісного підприємства.
4. З'ясуйте які чинники впливають на вибір стратегії підприємства фітнес сфери?

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	3	3
Відвідування семінарських	1	2	2	3	3
Відвідування практичних	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			81		103
Всього: $184/100=1,84$					

3.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Примітка
Змістовий модуль I. Сфера фітнес послуг, як об'єкт управління			
<p>Тема 1. Економічна сутність та особливості послуг як товару (Наведіть приклад того, як протягом минулих 10 років комп'ютери і телекомунікаційні технології змінили деякі з послуг, якими ви користуєтесь. Які нові види послуг з'явилися протягом останніх 5 років? Які з них найбільш популярні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у старшого покоління - у людей середнього віку; - у молоді.) 	Поточний, семінарське заняття	5	
<p>Тема 2. Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції(Завдання:Розробіть матрицю сегментації фітнес послуг у вашому мікрорайоні за місцем проживання. На основі позиціонування фітнес послуг на ринку запропонуйте нові їх види. Фактори сегментації фітнес послуг можуть бути комбінованими. Складіть матрицю послуг у вигляді таблиці, в якій функціонують фітнес послуги для споживачів)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	
Змістовий модуль II. Теоретичні основи менеджменту фітнес послуг			
<p>Тема 3. Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг(Визначити фактори, що негативно впливають на ефективність діяльності з надання фітнес послуг)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	
<p>Тема 4. Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу(Систематизуйте фітнес послуги, що надаються у клубі за класами і сформулюйте їх загальні характеристики. Перелік послуг: інформаційні, побутові, послуги громадського харчування, медичні послуги, послуги перевезень, фінансові послуги, юридичні послуги, послуги освіти, страхові послуги.</p> <p>З метою систематизації послуг необхідно скласти перелік споріднених і відмінних характеристик, які допоможуть у визначенні класів та розподілу послуг за ними. Для розв'язання завдання слід використати загальний підхід до класифікації послуг, а саме — на кого (на що) спрямовані послуги та їх характер: матеріальні (відчутні) або нематеріальні (невідчутні). Результати оформіть у вигляді таблиці)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	
<p>Тема 5. Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту(Сформулюйте місію для підприємства сфери фітнес послуг. Визначте основні цілі організацій, для яких були сформульовані місії.)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	

<p>Тема 5. Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту(Завдання. Визначте характеритиски процесу планування? Назвіть його основні етапи.</p> <p>1. Складіть перелік завдань, які необхідно вирішити в процесі планування розвитку діяльності фітнес підприємства.</p> <p>2. Складіть перелік питань щодо внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, які необхідно з'ясувати в процесі дослідження сильних і слабких сторін підприємства та оцінки можливостей і очікуваного ризику)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	
<p>Тема 6. Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу(Вкажіть, які параметри зовнішнього середовища (вибрати серед запропонованих варіантів) найкраще характеризують відповідний тип організаційної структури управління. Параметри зовнішнього середовища: просте/складне; незмінне/динамічне, відоме/невідоме. Типи організаційної структури управління: лінійна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична)</p>	Поточний, семінарське заняття	5	
		Разом: 35 балів	

За кожен самостійну роботу студент може отримати від 1 до 5 балів.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3.Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульна письмова робота.

Критерії оцінювання модульної письмової роботи:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)	24 - 25
Дуже добре Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)	21 - 23
Добре Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)	18 – 20
Задовільно Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)	13 – 17
Достатньо Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)	10 -13
Незадовільно Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)	6 – 9
Незадовільно З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)	1-5

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма контролю — залік.

6.5.Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична карта дисципліни «Менеджмент і маркетинг діяльності фітнес клубу»

Разом: 60 год., Лекції -10 годин., семінарські заняття –10 год., практичні -8 год. самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовний модуль 1 (81 б)		Змістовний модуль 2 (103 б)		
	Характеристика та особливості послуг як товару		Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг	Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту	Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу. Аналіз оточуючого середовища сервісного підприємства сфери фітнесу
Теми лекцій	Характеристика та особливості послуг як товару		Сутність і особливості менеджменту у сфері фітнес послуг	Стратегічне і тактичне планування діяльності сервісного підприємства у сфері фітнесу, мотивація як функція менеджменту	Організація менеджменту та управлінський контроль у сфері фітнесу. Аналіз оточуючого середовища сервісного підприємства сфери фітнесу
Теми семінарських занять	Поняття і сутність фітнес послуги	Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції	Сутність менеджменту сервісного підприємства	Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу	Види і методи контролю у сфері фітнес послуг
Теми практичних занять	Поняття і сутність фітнес послуги	Аналіз ринку фітнес послуг України та особливості конкуренції	Сутність менеджменту сервісного підприємства	Складові системи менеджменту підприємства сфери оздоровчої фізичної культури та фітнесу	-
Відвідування лекцій	2		1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	-
Робота на семінарському занятті	10	10	10	10	10
Робота на практичному занятті	10	10	10	10	-
Самостійна робота	10		20		
Модульний контроль	25		25		
Підсумковий контроль	залік				

8.Рекомендовані джерела

Основні:

1. Хміль Ф.І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. - 2-ге вид., виправ., допов. - Київ : Академвидав, 2007. - 575 с. - (Альма-матер). - ISBN 978-966-8226-46-5
2. Осовська, Г. В. Стратегічний менеджмент : теорія та практика [Текст] : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. Л. Фіщук, І. В. Жалінська. - Київ : Кондор, 2012. - 193 с. - ISBN 966-8251-11-3
3. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: Підручник для вузів / О.Є. Кузьмін, Г.Мельник. — 2-ге вид. — К.: Академвидав, 2007. — 464 с.
4. Моргулець, О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навчальний посібник / О. Б. Моргулець. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 384 с. : табл. - Бібліогр. в кінці розд. - ISBN 978-611-01-0304-6

Додаткові:

5. Апопій В.В., Олексін І.І., Шутовська Н.О., Футало Т.В.Організація і технологія надання послуг: Навч. пос. /За ред. Апопія В.В. — К.: ВЦ «Академія», 2006. — 312.
6. Болотніков А.О.Стандартизація і сертифікація товарів і послуг: Навч.посіб. — К.: МАУП, 2005. — 144 с.
7. Гірняк О.М., Лозоновський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум: Навчальний посібник. — Л.: Новий світ, 2003. — 336с.
8. Данилишин Б.М., Куценко В.І. Остафійчук Я.В.Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства / Рада по вивченню продуктивних сил України, НАН України. — К.: ЗАТ «Ніч лава», 2005. — 328 с.
9. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування. Навч. посібник. — К.: «ЕксОб», 2000. — 200 с.
- 10.Корпоративний менеджмент: Навчальний посібник для вузів / Рудківська О.В., Промін С.А., Молоткова І.О. — К: Ельга: Ніка-Центир, 2002. — 335с.
- 11.Крисько В.Г.,Соціальна психологія: словник-довідник, Мінськ, «Харвест», 2004. — 275 с.
- 12.Методи і засоби прийняття рішень у соціально-економічних системах: Навчальний посібник для вузів / Петров Е.П., Новожилова М.В., Гребеннік І.В. За ред. Е.П. Петрова. — К.: Техніка, 2004. — 256 с.
- 13.Організація праці менеджера: Навч. посібник / Г.Л. Чайка. — К.: Знання, 2007. — 420 с.
- 14.Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: Підручник. Вид. 3-є, перероблене і доповн. — К.: «Кондор», 2008. — 664 с.
- 15.Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник / В.М. Приймак. — К.: Атака, 2008. — 236 с.
- 16.Пушкар Р.М., Тарнавська Н.П. Менеджмент: теорія і практика — Тернопіль, 2003.
- 17.Основи менеджменту: Пер. з англ. /Стефан П.Робінс. — К.: Основи. - 672с.
- 18.Решетняк О. Сучасні методи управління підприємством сфери послуг.Х.: Фактор, 2008. — 544 с.

- 19.Тарнаєська Н.В. Менеджмент: теорія та практика: Підручник. — Т.: Карт-Бланш, 2003. — 469с.